

Sygn. akt II Cz 604/13

POSTANOWIENIE

Dnia 5 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Iwona Siuta

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w dniu 5 września 2013 r. w S.

sprawy z powództwa S. J.

przeciwko Gminie D. i Ośrodkowi Pomocy (...) w D.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Rejonowego w Myśliborzu z dnia 26 marca 2013 r., sygn. akt I C 1/13

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt II Cz 604/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 marca 2013 r. Sąd Rejonowy w Myśliborzu oddalił wnioski powoda w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia adwokata z urzędu.

Uzasadniając powyższe rozstrzygnięcie Sąd zaznaczył, iż w oświadczeniu majątkowym z dnia 19 lutego 2013 r. powód wskazał, że nie osiągnął z prowadzonej działalności gospodarczej żadnych dochodów w miesiącach czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień i październik 2012 r. i posiada zadłużenie w ZUS na sumę 4500 zł. Sąd zaznaczył też, iż powód nie wskazał jakiego rodzaju i w jakiej wysokości dochody osiągnął od listopada 2012 r. do dnia złożenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powołując się lakonicznie na stwierdzenie, że pozostaje na zasiłku chorobowym bez prawa do zasiłku z powodu jego utraty wskutek zadłużenia. Sąd mając na uwadze przepis art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (j.t. Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512 ze zm.) stwierdził, że powód zasiłku jako takiego nie utracił a jedynie uległ ona zajęciu w postępowaniu egzekucyjnym na poczet zaspokojenia należności ZUS. Ponadto Sąd zaznaczył, iż powód wskazał, że posiada udział do 1/4 części w nieruchomości spadkowej po rodzicach o powierzchni 1511 m. kw. zabudowanej domem o powierzchni 64 m. kw. i w żaden sposób nie wskazał czy nieruchomość przynosi dochody i z jakiego tytułu a jeśli nie to co stoi temu na przeszkodzie np. poprzez wynajem powierzchni mieszkalnej. Powód oświadczył również, że jest właścicielem działki o powierzchni 488 m. kw. i również nie wskazał dlaczego i z jakich przyczyn nie osiąga dochodu z tejże nieruchomości np. poprzez dzierżawę. W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy stwierdził, że powód jest w posiadaniu takich zasobów majątkowych i pieniężnych które bez uszczerbku dla jego koniecznego utrzymania pozwolą mu uiścić należne opłaty sądowe. Nadto Sąd stwierdził, że powód podejmując decyzję o złożeniu pozwu do Sądu powinien być przygotowany i czynić starania w kierunku uzyskania środków na uiszczenie opłat sądowych.

Mając na uwadze powyższe Sąd stwierdził, iż powód nie spełnia wymogu takiego stanu majątkowego i rodzinnego, który przy obowiązku uiszczenia kosztów sądowych powodowałby całkowity uszczerbek w kosztach koniecznych dla utrzymania i w związku z tym posiada on zdolność finansową i majątkową do poniesienia opłaty sądowej od wniosku i innych kosztów sądowych w pełnej wysokości. Sąd mając na uwadze art. 117 k.p.c. uznał też, że zasoby majątkowe i finansowe powoda są wystarczające do skorzystania z profesjonalnej pomocy prawnej świadczonej przez adwokata lub radcę prawnego. Sąd stwierdził, iż w okolicznościach podnoszonych dotychczas przez powoda sprawa jawi się jako nieskomplikowana pod względem stanu prawnego i stan faktyczny sprawy dzięki obligatoryjnym pouczeniom Sądu w trybie art. 210 § 2 k.p.c. może zostać dostatecznie wyjaśniony przy samodzielnym działaniu powoda. Sąd podkreślił też, że powód dotychczas w sposób prawidłowy i zupełny rozumienie zarządzenia i pouczenia Sądu a ich realizacja nie nastęrcza powodowi żadnych utrudnień. W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że potrzeba ustanowienia dla powoda adwokata z urzędu jest zbędna.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył S. J.. Skarżący podniósł, iż wypełnił formularz oświadczenia zgodnie z prawdą i składając takie same oświadczenie został zwolniony od kosztów sądowych w sprawie II Cs 17/13, a nadto że w każdej innej sprawie został zwolniony od kosztów sądowych. Skarżący wskazał też, iż ZUS decyzją odmówił wypłaty chorobowego. Skarżący wskazał, iż nie miał pieniędzy i działalność gospodarcza przez kilka miesięcy w 2012 r. nie przynosiła dochodu oraz że powstało zadłużenie w ZUS. Natomiast dług w ZUS został spłacony przez jego siostrę, która zaciągnęła pożyczkę i następnie w marcu za otrzymane pieniądze z ZUS opłacił zaległości za prąd, gaz, telefon. Skarżący zaznaczył, iż od 18 lutego do 17 marca 2013 r. otrzymała z ZUS 1100,48 zł, zaś chorował od 26 października 2012 r. Skarżący zaznaczył też, iż 1/4 domu nie przynosi dochodu, gdyż tam mieszka i nadto kwota przyznana w sprawie II Cs 17/13 przeznaczona jest na remont domu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie S. J. okazało się bezzasadne i jako takie podlegało oddaleniu.

Ustosunkowując się do zażalenia powoda w pierwszej kolejności Sąd Okręgowy zwraca uwagę, iż strony co do zasady zobowiązane są do ponoszenia kosztów postępowania, w którym biorą udział, a w orzeczeniu kończącym je sąd rozstrzyga kwestię kto ostatecznie koszty te pokrywa. Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 j.t. z późn zm.) opłacie podlega pismo, jeżeli przepis ustawy przewiduje jej pobranie. Jeżeli zaś dane pismo podlega opłacie to w myśl art. 126² § 1 k.p.c. sąd nie podejmie żadnej czynności na skutek tego pisma przed uiszczeniem należnej opłaty. Zwolnienie od kosztów sądowych, o którym mowa w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych jest instytucją wyjątkową, której zastosowanie jest uzależnione od niemożności poniesienia tych kosztów bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. W związku z tym ubiegający się o takie zwolnienie winien złożyć stosowne oświadczenie, z którego taka niemożność wynika. Należy przy tym podkreślić, iż niemożność poniesienia kosztów sądowych w całości lub w części musi mieć charakter obiektywny, na który osoba ubiegająca się o takie zwolnienie nie ma realnego wpływu. Tym samym zarówno o poszczególnych wydatkach, które zalicza się do kategorii koniecznych dla utrzymania siebie i rodziny, jak też o ich wysokości nie decyduje subiektywne przekonanie wnioskodawcy. W postanowieniu z dnia 4 kwietnia 2012 r. (sygn. akt I Cz 7/12, LEX nr 1164724) Sąd Najwyższy stwierdził, iż instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi pomoc państwa dla osób ubogich, które wykażą, że mimo starań nie były w stanie, ze względu na niezależną od nich, złą sytuację majątkową, zgromadzić bez uszczerbku dla utrzymania siebie i rodziny odpowiednich środków na prowadzenie procesu sądowego. Ponadto zgodnie z powszechnym stanowiskiem judykatury strona przygotowująca się do procesu sądowego powinna być świadoma wydatków związanych z tym przedsięwzięciem, stąd powinna się do niego przygotować przez poczynienie oszczędności i ograniczenie innych wydatków, które nie są niezbędne (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2010 r. sygn. akt II PZ 31/09, LEX nr 577838).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt rozpatrywanej sprawy Sąd Okręgowy stwierdza, iż brak jest podstaw do zwolnienia S. J. chociażby w części od ponoszenia kosztów sądowych. Przede wszystkim należy podkreślić, iż z treści pozwu wynika, że powód podstawę faktyczną swojego roszczenia upatruje w okresie lat 2000-2009. Oznacza

to, iż S. J. jako strona przygotowująca się w związku z wymienioną podstawą do procesu sądowego powinien być świadomy wydatków związanych z tym przedsięwzięciem, stąd powinien się do niego przygotować przez poczynienie oszczędności i ograniczenie innych wydatków, które nie są niezbędne. Tymczasem S. J. po wniesieniu do Sądu w dniu 29 grudnia 2012 r. powołał się na przejściowy brak dochodów w 2012 roku z działalności gospodarczej ze względu na to, że Komornik w sprawie Km 632/11 zajął środki ze świadczenia chorobowego, które powód chciał przeznaczyć na wznowienie tej działalności, oraz wskazał iż od 26 października 2012 r. chorował, lecz ZUS wypłacił świadczenie dopiero od 18 lutego 2013 r. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy stwierdza, iż S. J. nie wykazał, aby co najmniej do 2009 roku pomimo starań nie był w stanie, ze względu na niezależną od niego, złą sytuację majątkową, zgromadzić bez uszczerbku dla utrzymania siebie i rodziny odpowiednich środków na prowadzenie procesu sądowego. Ponadto skarżący wskazując w oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania w rubryce 4 inne nieruchomości - działkę o powierzchni 488 m² nie wyjaśnił przyczyn dla których nie może zbyć tej nieruchomości bądź też nie może uzyskać z niej pożytków, tym samym nie było podstaw do uznania powyższego za usprawiedliwione. Nadto okoliczność, iż skarżący podniósł że kwotę 4000 zł, która została mu przyznana od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Myśliborzu postanowieniem Sądu Okręgowego w Szczecinie w sprawie o sygn. akt II Cs 17/13, chce przeznaczyć na remont domu - nie oznacza jeszcze, iż wydatek ten należy preferencyjnie traktować wobec wydatków związanych z kosztami sądowymi. Zatem zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy słusznie oddalił w tym przedmiocie wniosek S. J..

Przechodząc dalej Sąd Odwoławczy wskazuje, iż zgodnie z art. 117 § 2 k.p.c. osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Ponadto w myśl § 5 wymienionego przepisu sąd uwzględni wniosek, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny. Udział profesjonalnego pełnomocnika w sprawie sąd może uznać za potrzebny badając okoliczności konkretnej sprawy. Potrzeba zaś udziału w sprawie profesjonalnego pełnomocnika może wynikać między innymi z nieporadności strony, skomplikowanego charakteru sprawy pod względem faktycznym lub prawnym, czy też faktycznej niezdolności strony do samodzielnego działania w sprawie. W ocenie Sądu orzekającego w rozpatrywanej sprawie nie wystąpiły takie okoliczności, które przemawiałyby za tym, iż udział profesjonalnego pełnomocnika jest S. J. potrzebny. Po pierwsze przedmiot tego postępowania nie jest skomplikowany pod względem faktycznym lub prawnym. Po drugie nie ma podstaw do przyjęcia, iż skarżący jest nieporadny, a więc że nie jest w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego prowadzenia sprawy. Skarżący podejmuje bowiem różnorodne czynności procesowe, w tym składa wnioski co do swoich żądań, wywodzi środki odwoławcze, a więc korzysta w szerokim zakresie z przysługujących mu praw. W sporządzonych pismach procesowych w zrozumiałym sposób przedstawia swoje stanowisko oraz je uzasadnia. Po trzecie nie ma też podstaw, aby ze względu na stan zdrowia wnioskodawcy nie był on zdolny do samodzielnego działania w sprawie. W rozpatrywanej sprawie nie pojawiły się również inne okoliczności, które przemawiałyby za tym, iż udział w sprawie profesjonalnego pełnomocnika jest skarżącemu potrzebny. Wymaga dodatkowo w tym miejscu zaznaczyć, iż z przepisu art. 5 k.p.c. wynika, że w razie uzasadnionej potrzeby sąd może udzielać stronom występującym w sprawie bez profesjonalnego pełnomocnika niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych. Zatem już wobec nie wystąpienia omawianej obligatoryjnej przesłanki ustanowienia pełnomocnika z urzędu - brak było podstaw do uwzględnienia w tym przedmiocie wniosku S. J.. Tym samym zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy również słusznie oddalił ten wniosek.

W świetle powyższych rozważań Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

Zarządzenie:

1. odnotować i zakreślić sprawę w rep.;
2. odpis postanowienia doręczyć S. J.;

3. po nadejściu zwrotnego poświadczenia odbioru akta zwrócić Sądowi I instancji;
4. orzeczenie do zbioru.